

IZLOŽBENA AKTIVNOST MUZEJA ISTOČNE BOSNE TUZLA U 1983. I 1984. GODINI

Bogata izložbena aktivnost Muzeja istočne Bosne nastavljena je i tokom 1983. i 1984. godine. Kao i prethodnih godina, tematske izložbe su bile osnovno opredjeljenje Muzeja. Radi se o izložbama koje su zahtevale angažovanje stručnjaka gotovo svih odeljenja Muzeja. Nastavljena je i produbljena plodna saradnja s Domom kulture u Gračanici, Izložbenim paviljonom Solane u Tuzli, Domom JNA u Tuzli, te sa Domom kulture u Vlasenici, UPI Radnom organizacijom »Orašje« iz Orašja, Osnovnom organizacijom kooperanata »Zadruga« iz Tolise, Radničkim sportskim društvom »Sloboda« iz Tuzle i drugima.

1. oktobra 1983. godine Muzej istočne Bosne dobio je adaptirani, izložbeni prostor od 234 m² u zgradi bivšeg »Grafičara« u Titovoj 16. Time su stečeni uslovi za kvalitetniji rad, ali nedostaje adekvatan prostor za stalnu muzejsku postavku. Stoga se Muzej opredelio da nastavi rad na postavljanju tematskih izložbi.

U 1983. i 1984. godini postavljene su sledeće izložbe:

1983.

1. STARINSKA ARHITEKTURA U DJELIMA ĐORĐA MIHAJLOVIĆA — izložba Umetničkog odeljenja, postavljena u Solarskom izložbenom paviljonu u Tuzli i Domu kulture u Gračanici;
2. NAŠ TITO — izložba Istorijskog odeljenja, postavljena u Solarskom izložbenom paviljonu u Tuzli;
3. SPOMEN SOBA 19. BIRČANSKE NOU BRIGADE — stalna postavka u Spomen-sobi 19. birčanske NOU brigade pri Domu kulture u Vlasenici;
4. 40 DANA SLOBODE U RATU — 40 GODINA SLOBODE U MIRU — izložba Istorijskog odeljenja, postavljena u adaptiranom izložbenom prostoru Muzeja istočne Bosne;
5. IZABRANA DJELA ĐORĐA MIHAJLOVIĆA — izložba Umetničkog odeljenja, postavljena u adaptiranom izložbenom prostoru Muzeja istočne Bosne.

1984.

1. OBLASNO PARTIJSKO SAVJETOVANJE KOMUNISTA ISTOČNE BOSNE, BIJELJINA, 23. II do 3. III 1944. — izložba Istorijskog odeljenja, postavljena u Domu omladine u Bijeljini;
2. HUSINSKA BUNA — izložba Istorijskog odeljenja, postavljena na 12. međunarodnoj izložbi minerala u Tržiču (SR Slovenija);
3. TUZLA U PROŠLOSTI i SADAŠNJOSTI — izložba Arheološkog, Etnološkog i Istorijskog odeljenja, postavljena na 12. međunarodnoj izložbi minerala u Tržiču (SR Slovenija);
4. TRADICIONALNO I SAVREMENO ZADRUGARSTVO NA PODRUČJU SREDNJE POSAVINE — izložba Etnološkog i Istorijskog odeljenja, postavljena u Spomen-sobi zadrugarstva u Tolisi kod Orašja;
5. 65 GODINA RADNIČKOG SPORTSKOG DRUŠTVA »SLOBODA« TUZLA — izložba Istorijskog odeljenja, postavljena u Domu JNA u Tuzli.

I, 1. U saradnji s Fabrikom soli u Tuzli, Muzej istočne Bosne je u Solarskom izložbenom paviljonu postavio izložbu Umetničkog odeljenja »*Starinska arhitektura u djelima Đorđa Mihajlovića*«, koja je trajala od 16. februara do 8. marta 1983. godine. Autor izložbe je mr Salih Kulenović, viši kustos Muzeja. Ovom izložbom su obuhvaćeni izabrani radovi prvog tuzlanskog akademskog slikara Đorđa Mihajlovića, rađeni u tehnici akvarela, pastela i crteža u olovci na temu starinske arhitekture. Ovo je ujedno bio i prvi susret publike s crtežima u olovci Đorđa Mihajlovića, koje čuva Umetničko odeljenje Muzeja, a koji do sada nisu izlagani. Izložba je obuhvatila 12 akvarela, 5 pastela i 9 crteža. Motivi su, uglavnom, vezani za rodni grad umetnika — Tuzlu. Izložba je propraćena i odgovarajućim katalogom, koji je izrađen po već utvrđenim standardima Solarskog izložbenog paviljona u Tuzli, a autor teksta je mr Salih Kulenović.

Nakon zatvaranja izložbe u Solarskom izložbenom paviljonu, izložba je, za Gračaničke dane kulture u aprilu 1983. godine, prenetu u Dom kulture u Gračanici. Dugogodišnja bogata i svestrana saradnja Muzeja istočne Bosne i SIZ-a kulture u Gračanici na ovaj način je nastavljena i još više produbljena.

I, 2. Izložba Istorijškog odeljenja »*Naš Tito*« postavljena je u Solarskom izložbenom paviljonu od 28. aprila do 28. maja 1983. godine. Autor izložbe je Milena Protić, kustos istoričar. Izložba je posvećena 90-godišnjici rođenja vodeće stvaralačke ličnosti našeg revolucionarnog pokreta Josipu Brozu Titu. Na 22 panoa veličine 1×1 m, fotografijama i dokumentima ilustrovan je period od Osmе konferencije zagrebačke organizacije KPJ (1928) do Pete konferencije nesvrstanih u Kolombu (1976). Izložba je postavljena kombinacijom metalnih šipki (sistem abstracta) i panoa od panel-ploče.

Fabrika soli je odštamala propratni katalog, koji je standardne forme, a autor teksta je Milena Protić.

I, 3. Sredinom 1983. godine Dom kulture u Vlasenici preuredio je jednu prostoriju i pokrenuo inicijativu da se ona pretvori u Spomen-sobu, 19. birčanske NOU brigade u povodu obilježavanja 40-godišnjice formiranja te Brigade. Za ovaj obiman posao angažovano je Istorijško odeljenje Muzeja istočne Bosne u Tuzli. U već formiranom enterejeru, autor izložbe Marija Čubrilo, tada na dužnosti direktora Muzeja, prihvatila se zadatka da fotografijama, dokumentima, tekstom, legendama, oružjem i ličnim predmetima prikaže period od dizanja ustanka 1941. godine u Šekovićima do završnih operacija za oslobođenje zemlje maja 1945. godine u Sloveniji, prateći borbeni put 19. birčanske brigade od njenog formiranja do kraja rata. Povereni zadatak je uspešno okončan početkom oktobra 1983. godine.

I, 4. U povodu obilježavanja 40-godišnjice oslobođenja Tuzle, Muzej istočne Bosne postavio je 1. oktobra 1983. godine u novoadaptiranom izložbenom prostoru izložbu pod nazivom »*40 dana slobode u ratu — 40 godina slobode u miru*«. Autor izložbe je Milena Protić, kustos istoričar.

Izložbu je otvorio drug Muhsin Nalić, predsjednik MOK SSRN BiH Tuzla. Na 77 panoa veličine 1×1 m i u pet metarskih vitrina, sistemom abstrakte, prikazan je period od juna 1943. godine do oktobra 1983. godine. Fotografije, dokumenti, legende, tekstovi, oružje, štampa i lični predmeti svedoče o događajima koji su se nizali jedan za drugim: bitka na Sutjesci, oslobođenje Tuzle 2. oktobra 1943. godine, život u oslobođenom gradu (40 dana slobode u ratu), velike ratne ofanzive koje su ostavile pustoš u istočnoj Bosni, konačno oslobođenje Tuzle 17. septembra 1944. godine, aktivnosti na obnovi razorenog grada, stvaranje novih organa vlasti i 40 godina razvoja našeg grada u socijalističkoj izgradnji.

Izložba je propraćena katalogom s tekstom Nikole Panjevića, direktora Muzeja.

Sredinom 1984. godine izložba je zatvorena.

I, 5. U maloj sali adaptiranog izložbenog prostora Muzeja istočne Bosne, uz izložbu »*40 dana slobode u ratu — 40 godina slobode u miru*«, koja je

postavljena u velikoj sali, 1. oktobra 1983. godine otvorena je izložba Umetničkog odeljenja »Izabrana djela Đorđa Mihajlovića«. Autor izložbe i kataloga je mr Salih Kulenović, viši kustos Muzeja. Izložba obuhvata 23 izabrana dela prvog tuzlanskog akademskog slikara Đorđa Mihajlovića, radena u tehnici gvaša, ulja, akvarela i pastela.

Sredinom 1984. godine izložba je zatvorena.

II, 1. Istorijsko odeljenje Muzeja istočne Bosne angažovano je da, povodom obeležavanja 40-godišnjice Oblasnog partijskog savetovanja komunističke istočne Bosne, pripremi manju prigodnu izložbu o toj temi. Tako je 3. marta 1984. godine u Domu omladine u Bijeljini postavljena izložba pod nazivom »Oblasno partijsko savetovanje komunističke istočne Bosne, Bijeljina 23. II — 3. III 1944.« Na pet panoa veličine 1 × 1 m, sa 13 fotografija, 4 teksta i Zapisnikom Savetovanja, prikazan je rad učesnika Savetovanja održanog u Vlasenici i Bijeljini februara i marta 1944. godine. Izložba je trajala samo dva dana, ali je u neposrednom kontaktu sa savremeniciima ovog događaja Muzej došao do dragocenih podataka koji su bliže objasnili događaje vezane za rad Savetovanja. Autori izložbe su bili Nikola Panjević, profesor, Milena Protić, kustos istoričar, i mr Azem Kožar, kustos istoričar.

II, 2, 3. Aprila 1984. godine Organizacioni odbor 12. međunarodne izložbe minerala u Tržiču, formiran u Tuzli, ponudio je Muzeju istočne Bosne da za ovu manifestaciju pripremi dve izložbe: »Husinsku bunu« i »Tuzla u prošlosti i sadašnjosti«.

Domaćin 12. međunarodne izložbe minerala, koja se tradicionalno održava svake godine u Tržiču u SR Sloveniji, bila je SR Bosna i Hercegovina, a njen predstavnik grad Tuzla. Kao veliko industrijsko, rudarsko i kulturno središte, Tuzla je posetiocima ove velike međunarodne izložbe predstavila kratak istorijat svoga grada i posebno istakla husinsku bunu. Stručnjacima Arheološkog, Etnološkog i Istorijskog odeljenja Muzeja — Veljku Miliću, arheologu, mr Salihu Kulenoviću, višem kustosu etnologu, Nikoli Panjeviću, profesoru, i Mileni Protić, kustosu istoričaru, poveren je zadatak da, koncizno i jasno, ilustruju fotografijama prošlost grada Tuzle od neolita do naših dana. Tako su nastale ove dve izložbe — »Husinska buna« na šest panoa veličin 1 × 1 m i »Tuzla u prošlosti i sadašnjosti« na 14 panoa. Izložba je otvorena 12. maja u Osnovnoj školi u Tržiču i trajala je do 14. maja 1984. godine.

II, 4. 20. oktobra 1984. godine Zadrudni savez Bosne i Hercegovine obeležio je 80-godišnjicu formiranja prve Seljačke zadruge SOJ u Bosni i Hercegovini, osnovane 16. oktobra 1904. godine u Orašju. Tom prilikom otvorena je Spomen-soba zadrugarstva u zgradi današnje Osnovne organizacije kooperanata »Zadruga« u Tolisi, a u nekadašnjoj Osnovnoj školi, gde je održana Skupština prve Seljačke zadruge SOJ u Orašju 16. oktobra 1904. godine. UPI Radna organizacija »Orašje« iz Orašja i Osnovna organizacija kooperanata »Zadruga« Tolisa angažovale su Muzej istočne Bosne da izradi stalnu postavku Spomen-sobu zadrugarstva u Tolisi. Od stručnjaka Etnološkog i Istorijskog odeljenja zatražena je stručna pomoć oko izrade enterijera. Iako su poslovi započeti relativno kasno, tek u maju 1984. godine, rad je priveden kraju već 12. oktobra. Izložba nosi naziv »Tradicionalno i savremeno zadrugarstvo na području srednje Posavine«, a njeni autori su: mr Salih Kulenović, viši kustos, Nikola Panjević, profesor, i Milena Protić, kustos istoričar. Cilj izložbe je da se tekstom, dokumentima, fotografijama i predmetima prikaže razvoj zadrugarstva počevši od tradicionalnih (porodičnih) do savremenih zadruga.

Izložbeni prostor popunjavaju tri zatvorene vitrine i osam panoa smeštenih zdesna u levo. U prvaj zatvorenoj vitrini, dugačkoj 7,16 m i širokoj 75 cm, izloženi su predmeti tradicionalnog seoskog pokućstva, narodnih nošnji i oruđa korištenih u zemljoradnji. Kao dopuna izložnim eksponatima služe fotografije na kojima se vide razvojni tipovi posavske kuće, gospodarski objekti i narodne nošnje.

U središnjem delu, uz južni zid Spomen-sobe, na tri panoa veličine $2,40 \times 1,10$ m, izložene su fotografije, dokumenti, karte i tabele vezane za razvoj zadrugarnog pokreta od početka XX veka do početka drugog svetskog rata. Dalje se nastavlja, u smeru zdesna na levo, niz od pet naizmenično izvučenih i uvučenih panoa veličine $2,40 \times 1,40$ m na kojima je prikazan posleratni razvoj zadrugarstva na području srednje Posavine.

U naredne dve zatvorene vitrine, dimenzija $2,40 \times 1,40$ m i $2,40 \times 3$ m, izloženi su pronađeni originalni dokumenti iz posleratnog perioda (spisak članova obnovljene Seljačke zadruge u Orašju iz 1945. godine, pečat Zadruga, Knjige računa i drugo), štampani materijal (zahvalnice, povelje, diplome, pozivnice i sl.) izdat oktobra 1984. godine povodom obeležavanja 80-godišnjice zadrugarstva u Bosni i Hercegovini, i u drugoj vitrini minijaturni korparski proizvodi sa semenima osnovnih ratarskih kultura srednje Posavine.

Na kraju, uz stub na samom ulazu u Spomen-sobu, nalazi se veliki horizontalni postament dužine 3 m, širine 1,40 m i visine 20 cm. Na njemu su izložbeni simboli tradicionalnog zadrugarstva: plug, zuba i jaram sa teljizima.

Izložba je praćena bogato uređenim katalogom sa 13 fotografija i 4 štampane stranice teksta mr Saliha Kulenovića, Nikole Panjevića i Milene Protić. Katalog su štampani Muzej istočne Bosne i Osnovna organizacija kooperanata »Zadruga« Tolisa.

II, 5. Maja 1984. godine Konferencija Radničkog sportskog društva »Sloboda« iz Tuzle angažovala je Muzej istočne Bosne da pripremi izložbu koja će na pristupačan način prikazati 65 godina rada i delovanja ovog Društva. U rad su uključeni stručnjaci Istorijskog odeljenja Muzeja: Nikola Panjević, za period od osnivanja Društva do početka drugog svetskog rata, Dragan Dragić, za period NOB-a, i Milena Protić, za posleratni period.

Na petnaest panoa veličine 2×1 m prikazan je istorijat Radničkog sportskog društva od osnivanja do danas. Obuhvaćeni su svi klubovi, članovi Društva, i njihovi važniji uspesi na različitim republičkim, saveznim i inostranim takmičenjima. Izložba je postavljena u holu Doma JNA u Tuzli na već uobičajen način, kombinacijom abstrakte i panoa od panel-ploče, tako da konstrukcija podseća na slovo P ćirilicom sa jednom velikom vitrinom u centralnom delu, veličine 5×2 m. U centralnoj vitrini sa crno-crvenom osnovom od platna, koje simbolizuje boje RSD »Sloboda«, izložena su najvrednija priznanja klubova, pojedinaca i Društva.

Izložbu je 20. oktobra 1984. godine u 12 sati otvorila Saliha Mulaosmanović, predsednik OK SSRN BiH Tuzla.

Kao i u dosadašnjoj praksi, Muzej istočne Bosne je i za ovu izložbu pripremio katalog, autora Nikole Panjevića, direktora Muzeja.

Izložba je zatvorena 29. oktobra 1984. godine. Ovom izložbom Muzej je uspešno završio još jednu izložbenu sezonu.

Do kraja 1984. godine mr Salih Kulenović, viši kustos, i Veljko Milić, kustos arheolog, završili su veliki deo posla na realizaciji tematske izložbe »Nakit u sjeveroistočnoj Bosni od praistorije do danas«, ali je otvaranje izložbe predviđeno za 16. januar 1985. godine.

Potrebno je, na kraju, istaći da je određeni broj izložbi bio praćen pedagoškim radom kustosa Muzeja. Često su o izložbenoj delatnosti Muzeja istočne Bosne obavestavana i sredstva javnog informisanja. Nadamo se da će se ovakva saradnja nastaviti i u narednim godinama, tim pre što je Muzej stekao uslove za bogatiju i raznovrsniju izložbenu aktivnost, a ne sme se zanemariti ni već ostvarena plodna saradnja s ostalim institucijama na području regije.

Milena Protić

